

EL PARQUET DE TOT PLEGAT

*Si vols dir-li a la gent la veritat,
sigues divertit o et mataran*

Billy Wilder

És poc probable que la Magda sàpiga quin fet crucial de la història de la humanitat va passar fa setanta-mil anys. Segurament el terme Revolució Cognitiva no li diu res i tanmateix, va ser un canvi clau en l'evolució de l'home: fins llavors, l'homo sapiens, com d'altres primats, havia desenvolupat un llenguatge que el feia capaç de relacionar-se socialment (xafardejar) i mantenir la cohesió de grups de fins a cent cinquanta individus. Si creixia, no hi havia res que els mantingués units i després d'una crisi, s'acabava desfent. Quina va ser l'argamassa cognitiva que ens agermanaria per sempre? La construcció lingüística dels mites comuns. La capacitat d'elaborar ficcions col·lectives va fer que poguéssim entendre'ns sense conèixer-nos, perquè compartíem una creença, una idea del món i aquesta idea del món ens va permetre col·laborar a gran escala, evolucionar, fer-nos forts i hegemònics. El fonament de les civilitzacions que ha aixecat la humanitat és l'imaginari col·lectiu, els intangibles mites religiosos, nacionals, legals, econòmics. Segurament

la Magda, la vídua que protagonitza aquesta obra, no en té ni idea d'això, però se sent part d'un poble i d'una societat, en comparteix dèries i tírries, se sent seu aquest tarannà que ens fa bascular entre l'anarquisme més explosiu i el pactisme del peix-al-cove, no troba gens estranya l'escatologia que ens caracteritza ni que adorem una verge negra, un ou volador, un mossèn exorcista o un polític baixet i molsut que ha exercit d'ídol aglutinador des de la transició. La Magda Casals de Clarà, després de tota una vida de mare de família fent les millors magdalenes del món, comença a renegar als setanta-quatre anys quan esclata el cas Pujol. A la senyora se li esfondren els fonaments, com a tanta gent que tenia fe cega en el gran tòtem nostrat. Va tenir l'oportunitat de conèixer-lo, per casualitat, ell va tastar les seves mítiques magdalenes i al cap dels anys, les va recordar en una trobada amb el seu marit. Així, mitjançant la memòria prodigiosa que desplegava a cada pas, se la va guanyar per sempre —és per això que la capacitat que tenen alguns poderosos de recordar el més mínim dels detalls de les persones que es troben no té preu: en demostrar que se'n recorden, d'ells, que no són ningú, automàticament queden com beneïts pel seu interès magnànim, se'ls dona un sentit a la seva existència, que passen a dedicar-li a perpetuïtat.

L'aportació al món de la Magda, pujolista convençuda i dona com cal, han estat dues filles i aquelles meravelloses magdalenes. I segur que no coneixia la tesi de l'historiador israelià Yuval Noah Harari segons la qual la Revolució Agrícola, fa 10.000 anys, més que un gran pas per a la humanitat, va ser la mare de tots els mals: «Sens dubte, la Revolució Agrícola va fer créixer la quantitat total de menjar que hi havia a disposició de la humanitat, però l'excedent d'aliments no es va traduir en una dieta més sana o en més temps de lleure,

sinó que va donar lloc a explosions demogràfiques i a unes elits privilegiades. L'agricultor tipus treballava més que el caçador-recol·lector tipus i a sobre menjava pitjor. La Revolució Agrícola va ser el frau més gran de la història. Qui en va ser responsable? Ni els reis, ni els sacerdots, ni els comerciants. Els culpables van ser un grupat d'espècies vegetals, incloent-hi el blat, l'arròs i les patates. Aquestes plantes van "domesticar" l'homo sapiens i no pas a l'inrevés.»¹ Esclaus del blat, esclaus de la cuina, esclaus de la cultura, el pensament i la religió que es va desenvolupar a partir dels grans assentaments d'aquella època, seguim vivint enxubats, histèrics i pendants del què diran. Els estaments imperants imposen les seves normes estètiques i de conducta i el nostre sentiment de pertinença ens hi fa caure de quatre grapes: és per això que el matrimoni Casals de Clarà tapa el preciós terra hidràulic del seu pis de l'Eixample amb un parquet més modern, més de l'estil de moda del moment, el dels apartaments Núñez y Navarro —l'altre triomfador, el saltataulells sense escrúpols que va fer el 'braguetasso', va imposar el seu model de llar ostentosa d'ascensors daurats i es va convertir en el general en cap de l'exèrcit de Catalunya, el Barça. La individualitat només s'assimila a l'èxit: els anys vuitanta són l'apoteosi del triomf personal. Mentre Pujol i Núñez es feien els amos del cotarro, la resta del país, la pobra gent, amalgamada, s'identificava amb aquesta catalanitat conformista i de perfil baix, del 'narinant', del 'som i serem', de resignar-se amb quatre sardanes a la plaça Sant Jaume i l'escapada amb la coral a Cantonigròs, sempre fent el ploramiques sense mai gosar poder.

A tots els que heu vingut, aquest espatarrant bodegó cre-

1 Noah Harari, Yuval. *Sàpiens. Una breu història de la humanitat*. Traducció de Marc Rubió. Edicions 62, 2016.

puscular amb corifeu de pubilles a contrapeu, comença amb una ensulsiada, amb el daltabaix moral que sacseja la nació pis a pis, família a família, quan es descobreix que els Pujol havien fet com tots els poderosos: beneficiar-se il·licitament de la seva posició privilegiada. Un home misteriós que viu als marges fa palanca amb la Magda per acabar de rebentar-ho tot, família, convencions, creences, fantasmes i fins i tot el parquet, la darrera impostura. És força probable que l'autor d'aquesta oda a la tieta, d'aquesta radiografia esperpèntica de la catalanitat a ritme de ié-ié i cançó lleugera, en Marc Rosich, sàpiga què va passar fa 5.300 anys: la humanitat va començar a escriure. Els primers rastres són inventaris comercials, com no podia ser d'altra manera: el Déu diner exigia control i organització per multiplicar-se —i d'això en sabem prou, no per casualitat *L'auca del senyor Esteve* és un dels nostres clàssics. Rosich dóna un paper clau a la paraula escrita, en concret a l'epístola, aquest dispositiu on s'aboquen totes les il·lusions, totes les expectatives: en aquesta obra, les cartes —qui les escriu i per què, què se n'espera i quan arribaran; què signifiquen, al capdavant— són el detonant de l'acció i potser, fins i tot, el gran *mcguffin*.

Segur que en Rosich, un dels nostres dramaturgs més espurnejants i pop, també sap que qui canta els mals espanta, de sempre —la primera cançó no fou documentada, no podem dir quants milers d'anys fa. Potser no s'ha imaginat mai a Jordi Pujol davant del cadafal cantant la cançó del lladre²

2 Quan jo n'era petitet / festejava i presumia, / espardenya blanca al peu / i mocador a la falsa. / Adéu, clavell morenet! / Adéu, estrella del dia! / I ara, que ne sóc grandet, / m'he dat a mala vida. / Em sóc posat a robar, / ofici de cada dia. / Vaig robar un tragner / que venia de la fira, / li prenguí tots els diners / i la mostra que duia. / Quan he tingut prou diners, / he robat també una nina, / l'he robada amb falsedat, / dient que m'hi casaria. / La

però sabia perfectament el que es feia quan va triar la Núria Feliu (etern arquetip de la tieta catalana més fresca) i les seves cançons com a allioli melòdic i existencial. Un parell de versos seus serveixen per retratar amb tota fidelitat el carisma dels poderosos («M'enamoren els timadors / que fan mil trampes i semblen senyors»), el desengany («I ara, què...? Sense l'amor que vas jurar-me, / què faré? On aniré? Per quin camí?»), la tristor («Tot és gris / ho és el temps ho és el teu cor tan indecís / i darrere dels vidres ho és el món / que es perd / qui sap on / dins la boira. / Aquest món incert.») o l'amistat («Sou aquí, els bons amics que jo estimo / sou aquí, ara us tinc tan a prop / que em ve una sensació i em pren un tremolor / que em va des del cabell fins al taló. / Ja us he reconegut, / amics, que m'heu vingut a veure! / Ja us he reconegut, / ja veig que amb l'amistat puc creure.») De la Feliu, la Magda comenta: «Ella canta qui som». En Rosich també.

MARTÍ SALES

justícia m'ha pres / i en presó fosca en duia. / La justícia m'ha pres / i em farà pagar amb la vida.

EQUIP ARTÍSTIC

Direcció	Marc Rosich
Escenografia	Sebastià Brosa
Vestuari	Mercè Paloma
Il·luminació	Quico Gutiérrez
So	Lucas Ariel Vallejos
Caracterització	Núria Lluell
Moviment	Roberto G. Alonso
Vídeo	Francesc Isern
Ajudanta de direcció	Montse Butjosa

Producció
Teatre Nacional de Catalunya

Teatre Nacional de Catalunya
Temporada 2016-2017
Direcció artística de Xavier Albertí

Patrocinador del TNC: Fundació Damm

REPARTIMENT

A tots els que heu vingut es va estrenar a la Sala Petita del Teatre Nacional de Catalunya el 6 d'abril de 2017 amb el repartiment següent:

Mercè Aránega
Lurdes Barba
Montse Esteve
Carles Gilabert
Àurea Márquez
Mireia Pàmies

La publicació d'aquest text es va fer mesos abans de l'estrena de l'espectacle al Teatre Nacional de Catalunya.

«Adéu-siau, turons, per sempre adéu-siau,
oh, serres desiguals, que allí, en la pàtria mia,
dels núvols e del cel de lluny vos distingia,
per lo repòs etern, per lo color més blau.»

[...]

«Jo ton superbe front coneixia llavors,
com conèixer pogués lo front de mos parents,
coneixia també lo so de tos torrents,
com la veu de ma mare o de mon fill los plors.

Mes, arrencat després per fats perseguïdors,
ja no conec ni sent com en millors vegades;
així d'arbre migrat a terres apartades,
son gust perden los fruits e son perfum les flors.»

Oda a la Pàtria
Bonaventura Carles Aribau

«M'enamoren els timadors
que fan mil trampes i semblen senyors.
Són tan hàbils, tan elegants.
Fan jugades que semblen jocs de mans.

Tinc un home que és timador
però quan m'estima, no em tima no, no.
Tu en tens dos, jo en tinc tres.
Dóna'm els dos, té els meus tres.
I, vés per on, tres i dos ja no hi són!
No es fa cap dineral, guanyat de ral en ral.

[...]

Endevina qui t'ha tocat.
La cartera segur que t'ha volat.
Entre lladres i estafadors
no té importància, si es roben tots dos.»

M'enamoren els timadors,
adaptació al català de Josep Maria Andreu
del tema *The Entertainer*
de Scott Joplin per a la pel·lícula *El cop,*
versió inclosa dins el disc de Núria Feliu
Cinema ranci i... cinema d'avui.

PERSONATGES:

MAGDA CASALS de CLARÀ, vídua recent
(encara no ha fet 75 anys) Mercè Aránega

ÀGATA CASALS, germana de la Magda
(encara no ha fet 70 anys) Lurdes Barba

CLARA CLARÀ CASALS, filla gran de la Magda
(encara no ha fet 50 anys) Montse Esteve

SANDRA CLARÀ CASALS, filla petita de la Magda
(encara no ha fet 45 anys) Àurea Márquez

JANA ZABALA CLARÀ, filla de la Clara
(més a prop dels 30 que dels 20) Mireia Pàmies

L'HOME DE LA BARBA BRUTA (RAFA AYALA)
(d'edat indefinida, tot i que encara no deu haver fet 45
anys) Carles Gilabert

Temps:

Un compte enrere que comença un 25 de juliol de 2014, tot just quan esclata el cas Pujol, i acaba la tarda de l'11 de setembre de 2014.

Espai:

Un típic pis antic de l'Eixample, amb davants i darreres: el rebedor al mig i el passadís que distribueix a banda i banda la resta de les habitacions. Els sostres, amb les típiques motllures, no són excessivament alts, cosa que vol dir que no som ni a un entresòl, ni a un principal, ni a una primera planta, sinó a un tercer pis amb ascensor dels antics (un tercer pis que és un cinquè, comptant entresòl i principal). Malauradament, les rajoles fent sanefa tan característiques dels pisos de l'Eixample han quedat amagades sota un capa de parquet a la major part del pis, com a conseqüència d'una reforma passada, de molt mal gust.

A vista de l'espectador, al centre, el rebedor. En el costat dels darreres, cap a la dreta del rebedor, les portes del quarto de la minyona (on mai no hi ha viscut cap minyona), el lavabo i una habitació amb llit i xifonier. En el costat dels davants, cap a l'esquerra del rebedor, la cuina, de porta plegable en persiana, i el menjador-sala d'estar, amb una gran taula noble, un llum d'aranya de vidre o espelmes falses i un televisor immens de pantalla de plasma. A totes les parets pengen fotografies de Jordi Pujol de mida i naturalesa diversa, pintures, puzles o pòsters de Montserrat i altres paisatges pirinencs (el Llac de Sant Maurici i els Encantats, el Pedraforca, la Vall de Núria, etc.), fotos d'actuacions i portades de discos de la Núria Feliu, banderoles del Barça, diferents representacions de les quatre barres de format variat, així com tota mena de souvenirs d'excursionista genuïnament catalans.

Notes:

El signe / vol dir que, des d'aquest punt, la rèplica s'encavalca amb la següent.

Quan el signe és al final d'una rèplica vol dir que el personatge que fa la intervenció següent gairebé ha de trepitjar la cua de la frase anterior.

Quan una rèplica només consta d'uns punts suspensius, pot voler dir que el personatge no sap què respondre, que està pensant una possible resposta o, simplement, que no vol respondre.

(primera part)

(escena u)

26 de juliol de 2014, a mig matí:

L'endemà de la nit del lloro

Matí. Rebedor petit. Només entra la claror tènue del replà, a través de la porta d'entrada oberta, retallada al parquet. Passen ascensors. La resta de la casa gairebé a les fosques. Només entra llum per les finestres del passadís que donen al celobert i a través de les persianes tancades del menjador, que donen al pati interior. La resta de finestres tancades. Al menjador, retallat en la fosca, el televisor encara emet en bucle el canal 3/24. MAGDA, il·luminada per la llum del replà, està asseguda en una cadireta a tocar del moble de les claus. Està com escarxofada damunt la cadira, com si s'hi hagués deixat anar desmanegada, i desmanegada s'hagués quedat. Amaga un barret,

ple de monedes. Al costat del paraigüer, tot de bosses de la compra del supermercat.

Davant d'ella, L'HOME de la barba bruta, un indigent vestit amb robes trobades, sandàlies i els mitjons desaparellats. Està dempeus al passadís que surt del rebedor i porta cap a la cuina i el menjador. Porta penjant d'una mà una bossa negra d'esport llardosa. No la deixa anar, com si hi portés a dins tota la vida. A l'altre costat del passadís, que porta al lavabo i l'habitació de MAGDA, hi ha tot de caixes amb roba, davant la porta del quarto de la minyona.

MAGDA: Al final, no, que no hi he anat a l'enterro d'aquella... (busca la paraula, però encara es resisteix a dir un insult) ...d'aquella. No se m'hi havia perdut res. És veritat que ella, fa un mes, va tenir el detall de venir al tanatori. Volia acomiadar-se del meu home. Però ja ho sé prou bé jo per què venia aquesta buscaaa... (busca la paraula, però encara es resisteix a dir un insult) aquesta busca bregues... aquesta burxaaaa... (Busca la paraula, però no la troba i finalment esclata:) Què coi?, aquesta mala... mala... Com ho diu vostè?

L'HOME: Aquesta mala mala puta.

MAGDA, imitant-lo: Això mateix.

Va venir moguda per la pietat? No. Va venir per donar el pésame? Tampoc.

Si aquesta torra... d'això...

L'HOME, *acabant-li l'insult*: Collons. Torracollons

MAGDA: Si aquesta d'això va entrar a veure el cos present del *meu* home, només va ser per olorar-li els pantalons al *meu* home. Per olorar-li els pantalons al *meu* home per darrer cop. I refregar-m'ho per la cara.

L'HOME: Mala mala puta.

MAGDA, *repetint, encara poruga*: Mala... mala... puta. Els primers cops costa. Però... *todo se andarà*.

L'HOME: Ara ja em pot tornar el barret.

MAGDA: No sé de quin barret em parla.

L'HOME: No em toqui els ous, que és la meva eina de treball.

MAGDA: A vostè li queden tan bé aquestes paraules. Jo encara no m'hi sento còmoda... i això que avui, de ganes, no me'n falten. Me'n seguirà ensenyant, oi?

Se sent un ascensor a fora, uns veïns que parlen, i L'HOME dels mitjons desaparellats va a tancar la porta però MAGDA l'atura.

A on va? Millor oberta. Així se'n va aquest coi d'aire condicionat. La meva néta, que no té *aguante* de res, me'l posa molt fort, i després se'n va de festa. I jo em quedo aquí, erta, tota la nit.

L'HOME: Prou, d'explicar-me les seves merdes...

El barret... on l'ha amagat?!

MAGDA: Em farà mal?

L'HOME: Mala mala puta.

MAGDA: És el que dic jo. / Una mala mala...

L'HOME: No, ella, no. Vostè.

MAGDA: Això va ser el primer que li vaig retreure al meu home, tres dies després de mort. Quan se'm va aparèixer. Ara fa un mes. Aquí en mig del parquet del passadís. Amb una cara de no haver trencat mai cap plat. «Per què coi has tornat, Armando?», li dic. I ell que em diu, amb una veu clara clara, que no semblava cadàver, «Que hi és l'home de la casa?» Com si no em conegués. «Armando, l'home de la casa eres tu. Però ara ja no ho ets, perquè ara ja no hi ets!» I ell, ni cas. «Que tenen nens a casa?» «A part de la sòmnes de la teva néta?» «Està en edat d'estudiar?» «Armando, la nena fa més de cinc anys que s'hauria d'haver llicenciat!» «Em deixa passar, senyora?» Senyora, em diu! «Només serà un moment. Deixi que li ensenyi uns fulletons. Hi ha certes obres que no poden faltar a la llar de tot català.» «Que no, Armando!, que no vull que em vinguis a vendre enciclopèdies des del *más allá*. A més... no és a mi que te m'has d'aparèixer ara», li dic. «Apareixe't a l'altra, que bé que t'ha vingut a veure al tanatori.» I llavors em reconeix... «Magda, què hi ha per dinar?» I jo que li dic, «A pidolar el dinar, també te n'hi vas a l'altra. I fet per fet, deixa'm de tocar el potet i *sigue la luz*, com fan tots els esperits.» I ell que

fa encara carona d'estar perdut i em diu «Magda, per què no trobo les sabates?» Anava descalç. I jo, «Ja ho saps per què.» «Per què?» «Mira't, Armando. Que estàs mort.» «Mort?» «T'hem cremat!» «Cremat viu?» «Ja estaves mort llavors. Les nenes han pujat a la Cerdanya a espargir les cendres. Al peu de la buguenví·lia.» «I jo, com és que no en sé res?» «Escolta, Armando: a mi, a aquestes *altures* del *cuento*, no em facis *luz de gas*, eh?, i tinguem la festa en pau. Que porto tres dies de dol, eh?, tres dies i ja estic que rebento.»

Sembla com si, al llarg del darrer parlament, MAGDA se n'hagués anat lluny, de mica en mica cada cop més lluny. Ara de cop, li falta l'alè i sembla que retorni, també de mica en mica, a la realitat. Busca una cosa entre les butxaques.

Si el meu home avui fos viu... ell, que amb tanta fal·lera, i per tants replans, havia venut per fascicles tanta pàtria... si el meu home avui fos viu, avui mateix l'hauria *espinyat*. Del cop. De la decepció. Fulminat. D'un altre atac de cor.

Per fi troba l'inhalador contra l'asma i es manxa.

Jo, per molta decepció, ni a *tiros* em moriré.

En això les dones som més fortes.

Tan dependents com vulguis. Però, collons, més sofertes.

Es manxa.

L'HOME: Vostè no està bé.

MAGDA: Tinc la gola seca.

L'HOME: Serà que no calla.

MAGDA: Miri a les bosses del súper. Hi ha d'haver unes *botelles* d'aigua de Viladrau. (*L'HOME deixa a terra la bossa negra i mira entre les bosses.*) Perquè a mi, l'aigua de l'aixeta, nooo... em fa por que estigui enverinada. Tota la nit manxant-me. I tanta manxa fa venir set. Troba l'aigua?

L'HOME: Aquí, no n'hi ha.

MAGDA: Però si he baixat expressament per...

L'HOME: Aquí només hi ha llaunes de pinya en almívar.

MAGDA: Sí. Per en tot cas.

L'HOME: Més llaunes de pinya.

MAGDA: Sí. Mai se sap.

L'HOME: Tres ampolles de Calisay.

MAGDA: El que dic. Mai se sap.

L'HOME: Tampax. Quatre paquets. SUPER PLUS. Per a vostè?

MAGDA: Bé... per a mi... Mai se sap, si vindrà la fi del món.

L'HOME: Ni rastre de l'aigua.

MAGDA: No sé on dec tenir el cap.

*Es manxa i torna a anar-se'n una mica lluny.
L'HOME aprofita per obrir una de les ampolles de
Calisay i aprofita per tastar-lo a morro.*

I el meu home, aquí, al passadís, que no se'n recordava de res. Que li vaig haver d'explicar tot. Que si l'infart. Que si jo l'havia trobat aquí estès aquí al parquet. Que si l'haviem portat a la Clínica Sagrada Família. Que si a urgències mateix l'havia dinyada. I ell que em diu, «Allà, a General Mitre?» I jo que li faig que sí. «Quina satisfacció.» «El què?» «Morir tan a tocar del Molt Honorable.»

Pausa.

El Molt... Honorable.

Com es capgiren les tornes de la nit al dia.

... Collons.

L'HOME: Per què m'ha fet pujar? Només per ensenyar-li a fotre insults no deu ser.

MAGDA: Ho diu com si jo l'hagués obligat. I ha pujat perquè ha volgut.

L'HOME: M'ha arrencat el barret de les mans.

MAGDA: I com corria al darrere! Per què no m'ha aturat? No li fa vergonya?, deixar-se guanyar per una vella i carregada de la compra!

L'HOME: No ha anat així.

MAGDA: I després vostè mateix s'ha ofert a pujar-me les bosses.